

ВИЯВЛЕННЯ РЕЗЕРВІВ ВИРОБНИЦТВА НА ПІДПРИЄМСТВІ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 631.11.003.8

Лещенко Р. І., студент 3 курсу
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація: у даній роботі розглянуто поняття «резерви виробництва», названі методи отримання резервів у виробничому процесі, а також наслідки, до яких призведе раціональне використання резервів.

Ключові слова: резерви, виробництво, підприємство, аналіз, прибутковість підприємства.

Abstract: this article regards definition of «production reserves». You can find an information about how to get the reserves in a production. Like a result, there are effects which you will get if you use your reserves right.

Key words: reserves, production, enterprise, analysis, enterprise profitability.

В наш час в Україні існує потреба в комплексному дослідженні і розв'язанні проблем, пов'язаних із діяльністю підприємств в умовах сучасного розвитку економічних відносин. Для того, щоб детально вивчити цю діяльність необхідно одночасно оперувати елементами кількох галузей знань, а саме елементами економіки, фінансів, маркетингу та інших. Залучення таких факторів, як обмеженість економічних ресурсів, а також бажання суб'єктів господарювання отримати максимальний ефект при мінімальних витратах, необхідно для вирішення згаданих проблем.

Треба зазначити, що дотримання режиму економії, усунення втрат робочого часу, матеріалів, енергії є причинами, які дозволяють віднести резерви виробництва до виробничого процесу. За допомогою мобілізації резервів можна покращити якісні показники господарської діяльності (підвищити продуктивність праці, знизити собівартість продукції, прискорити оборотність оборотних коштів). Таким чином, актуальність даної теми полягає у тому, що резерви забезпечують стабільний та ефективний виробничий процес підприємства при виникненні постійних ризиків; реальну оцінку статей активу балансу; відповідність між доходами та витратами підприємства; уточнення оцінки капіталу та зобов'язань підприємства. Всі перераховані вище пункти підкреслюють

особливе значення та необхідність формування резервів для ефективного функціонування підприємства.

Аналізом резервів виробництва займалися такі науковці, як І. І. Мазур, А. Р. Радіонов, М. С. Федоркіна, А. Я. Кібанов І. В. Ковальчук, В. І. Мацібора, Л. О. Пашнюк та багато інших.

Метою дослідження є визначення резервів, за рахунок яких можна підвищити рівень ефективності виробництва на підприємстві.

Розпочати необхідно з визначення терміну «ефективність виробництва». Ефективність виробництва – це узагальнене і повне відображення кінцевих результатів використання засобів, предметів праці і робочої сили на підприємстві за певний проміжок часу [1, с. 20]. Економічний сенс даного поняття полягає у співвідношенні кінцевого результату виробництва та використаних ресурсів для досягнення цього результату.

То що ж таке «резерви»? Слово «резерв» походить від французького «reserve», що у перекладі означає «запас», або від латинського «reservere» – «зберігати» [2, с. 81]. Резервами виробництва виступають внутрішньовиробничі можливості зростання ефективності виробництва, збільшення обсягу продукції і підвищення її якості за рахунок кращого використання ресурсів.

Для виявлення резервів проводиться аналіз діяльності підприємств. Велику роль у виявленні резервів виробництва покликані зіграти трудові колективи, розширення раціоналізаторства і винахідництва, зацікавленість працівників у збільшенні обсягу продукції, поліпшенні її якості. Виявлення та мобілізація резервів виробництва сприяє переведенню підприємств на повний господарський розрахунок, використання переваг бригадного підряду і цехового підряду, що забезпечують зацікавленість кожного члена колективу в зниженні витрат [3, с. 129].

Основними джерелами резервів зростання виробництва є:
впровадження заходів науково-технічного прогресу;
створення додаткових робочих місць;

підвищення продуктивності праці за рахунок її інтенсифікації (суміщення професій, наукова організація праці, підвищення кваліфікації, розповсюдження передового досвіду тощо);

поліпшення використання робочого часу (скорочення цілоденних і внутрішньо змінних втрат, непродуктивних втрат).

Наведемо деяку класифікацію резервів. Розрізняють резерви сировинні, робочого часу, енергетичні, використання обладнання і виробничих потужностей [4, с. 490]. Слід розрізняти поточні резерви, які можна реалізувати в найближчий період часу (місяць, рік), і перспективні, реалізація яких потребує більш тривалого часу і, як правило, значних витрат. Необхідно здійснювати максимальну мобілізацію всіх резервів, в першу чергу тих, які не вимагають великих витрат, але дають швидкий і відчутний ефект. Йдеться про організаційно-економічні та соціально-психологічні фактори, краще використання створеного виробничого потенціалу, підвищення дієвості стимулювання праці, зміцнення організованості і дисципліни, подолання безгосподарності.

Резерви виробничих потужностей є рушійною силою щодо забезпечення збалансованості планів, прискорення науково-технічного прогресу, крім того, полегшують проведення технічного переозброєння і реконструкції підприємства.

Поряд з резервами, що характеризують внутрішньовиробничі можливості підприємств щодо збільшення обсягу виробництва і підвищення його ефективності, у господарській практиці застосовується поняття резервів як запасів. Наявність таких резервів у виробництві та обігу диктується вимогами планомірного розвитку народного господарства, попередження або усунення часткових диспропорцій.

Пропонується дещо окремо розглянути резерви товарної продукції. Аналіз, який проводиться на підприємстві, потрібен в основному саме для виявлення зазначених резервів, а також невикористаних резервів, або нестачі продукції. Зазначимо основні резерви збільшення обсягу товарної продукції за рахунок [5, с. 375]:

збільшення обсягу виробництва продукції;

ліквідація браків, підвищення якості товарної продукції;

економного використання продукції на виробничі потреби;

недопущення втрат і псування продукції;
впровадження прогресивних норм, нормативів і ресурсозберігаючих технологій;
організація дієвого обліку та контролю за використанням ресурсів;
вивчення та впровадження передового досвіду в здійсненні режиму економії;
матеріального і морального стимулювання працівників за економію ресурсів і скорочення непродуктивних витрат і втрат.

Під час визначення резервів збільшення реалізації продукції, потрібно пам'ятати про надпланові залишки готової продукції на складах і відвантаженої покупцям. При цьому слід враховувати попит на той чи інший вид продукції і реальну можливість її реалізації.

Пошук резервів збільшення доходів, прибутку посідає одне з головних місць у процесі визначення рівня ефективності роботи підприємства.

Додатковими заходами, які можуть підвищити ступінь прибутковості підприємства виступають: продаж зайвого устаткування, іншого майна, здача його в оренду; диверсифікація виробництва; раціональне витрачання економічних ресурсів; розширення ринку продажів; підвищення технічного рівня виробництва; ліквідація невиробничих втрат. Крім того, на підвищення прибутковості підприємства впливає асортимент (номенклатура) виробів, що випускаються, тому як кожне з них характеризується рівнем рентабельності, властивим йому.

Отже, резерви виробництва виступають науково обґрунтованим запасом виробництва та продажу продукції з метою дотримання договору поставки та фінансового плану, а також як невикористані можливості виробництва продукції, що можуть призвести до збільшення кінцевих фінансових результатів підприємства. Науково-технічний прогрес, вдосконалення організації виробництва, праці й менеджменту створюють постійний вплив на резерви випуску і реалізації продукції. Невикористані можливості виробництва та реалізації продукції є основним об'єктом аналітичного пошуку, оскільки не лише визначається втрачена вигода, а й оцінюються можливості та доцільність їх мобілізації. Резерви надають можливість щодо зростання ефективності

виробництва, збільшення обсягу продукції і підвищення її якості за рахунок кращого використання ресурсів. Саме тому резерви постають основою, завдяки якій підприємство здійснює свою діяльність.

Література

1. Мартиновський В. С. Методика розрахунку економічної ефективності виробництва на підприємствах / В. С. Мартиновський, Ю. О. Сьоміна // Економіка харчової промисловості. – 2014. – № 3 (23). – С. 20-22.

2. Коваленко О. В. Визначення резервів і розробка заходів щодо підвищення ефективності роботи підприємства / О. В. Коваленко, А. В. Предеус // Науковий вісник Мукачівського державного університету. – 2016. – № 2 (6). – С. 80-83.

3. Гетьман О. О. Економіка підприємства: навчальний посібник / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.

4. Економіка підприємства: навчальний підручник / Й. М. Петрович, Г. М. Захарчин, Г. І. Кіндрацька [та ін.]; за заг. ред. Петровича Й. М. – Львів : «Магнолія Плюс», 2006. – 580 с.

5. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / П. В. Круш, В. І. Подвігіна, Б. М. Сердюк [та ін.]; за заг. ред. П. В. Круша, В. І. Подвігіної, Б. М. Сердюка. – К. : Ельга–Н; КНТ, 2009. – 780 с.

Науковий керівник,
ст. викл.
В.

Запащук Л.